

KUNSTENAARS op de groep

Hoe vaak verzijn jij iets nieuws voor de kinderen in je groep? In het werkplan staat keurig omschreven dat alle kinderen zich op hun eigen wijze mogen ontwikkelen. Maar in de praktijk van alledag bieden we toch vaak dezelfde werkjes en materialen aan. In samenwerking met kunstenaars kunnen mooie nieuwe dingen ontstaan. Ilse Meijerink, beeldend kunstenaar bij bso De Kameleon in Eelderwolde en Henny van der Zanden, coördinator Jong-Leren in Den Haag, vertellen erover.

TEKST INGE VAN RIJN
FOTO'S ILSE MEIJERINK
ISTOCK, ADOBESTOCK

Tien jonge peuters kijken wat er uit het koffertje komt: grote witte cirkels van vilt en kleine rode rondjes. Zonder iets te zeggen legt de kunstenaar ze voorzichtig op de grond. Er ontstaat een pad, sommige peuters beginnen te kruipen. De kunstenaar doet mee. Een rood cirkeltje wordt op een witte gelegd. Een peuter legt er een op de rug van de kunstenaar. De pm's kijken vol verbazing hoe geconcentreerd de kinderen meedoen. Meestal kunnen ze zich niet langer dan tien minuten concentreren bij een activiteit. Henny: 'De pm's zien hoe je met lichaamstaal en stilte de betrokkenheid van de kinderen vergroot. Kinderen mogen op hun eigen manier meedoen met deze kunstontmoeting: sommigen kijken heel intens, anderen gaan meebewegen. We hebben geleerd dat je de taalontwikkeling verbetert door veel te benoemen, maar zien hier hoe ook kinderen die de taal nog niet beheersen uit hun schulp kruipen.'

NIEUWE MATERIALEN

In de peutergroep is een tent gebouwd. Op de grond liggen herfstblaadjes. De kunstenaar zingt een herfstliedje: 'Honderdduizend blaadjes op een hoop...' en zet de ventilator aan. De blaadjes wervelen door de tent en de peuters dollen erdoorheen. De pm's zien hoe leuk dit is en krijgen nieuwe inspiratie om met het thema te werken. In het atelier van de bso vertelt Ilse dat de kinderen zelf hun materialen

mogen kiezen: van ijslollystokjes tot plankjes waar je op kunt timmeren. Jongens die niet van knutselen houden, komen hier ook op af. Daarnaast biedt Ilse andere technieken aan, zoals druktechnieken (sjabloondrukken, hoogdruk, monotype). Door haar opleiding als kunstenaar en docent beeldende vorming brengt ze een nieuwe werkwijze binnen in de bso. 'Het geeft mij veel voldoening om, naast het werk in mijn eigen atelier, de kinderen hier bezig te zien.'

ouders staan versteld

Henny: 'Door corona kunnen niet alle ouderactiviteiten doorgaan, maar normaal nemen de peuters hun ouders twee keer per jaar mee naar het theater hier in de buurt. Zo was er een voorstelling waar een acteur op stelten stond en -begeleid door verschillende muziekinstrumenten- een prachtige papieren jurk

'Ouders staan versteld van de rust en concentratie waarmee kinderen aan het werk gaan'

aan kreeg, waarmee ze door de zaal ging lopen. De peuters liepen achter haar aan en droegen de jurk. Sommigen begonnen spontaan te zingen. Een vader was tot tranen toe geroerd: "Mijn kind durft meer dan ik zelf". Ook staan ouders versteld van de rust en concentratie waarmee kinderen aan het werk gaan. Dat is echt nieuw voor hen.'

Nu krijgen de ouders veel foto's en filmpjes te zien, ook in Eelderwolde. Ilse: 'Ouders mogen niet meer binnenkomen, maar via het ouderportaal krijgen ze veel informatie over het atelier. Verschillende ouders vroegen: "Mogen wij alsjeblieft een keer komen kijken? Mijn kind praat zo veel over het atelier!" Daar gaat het atelier van groeien.'

meer vrijheid

Wat is de meerwaarde voor kinderen? Meer verschillende materialen, meer zelf kiezen en doen, meer non-verbale manieren om je te uiten, meer nieuwe dingen beleven, meer fantasie en creativiteit, meer prikkeling van de verschillende zintuigen, meer betrokkenheid, meer samenwerking door het werken in kleine groepjes, meer respect voor jouw werk, meer vrijheid om op je eigen manier de wereld te ontdekken. 'Kijk hoe de kinderen hier schilderen,' zegt Ilse. We hebben grote opklaptafels en grote rollen papier. Ze kunnen hun eigen gang gaan, maar ik leg bijvoorbeeld ook afplakband neer. Een kind komt op het idee om dit over het papier te plakken en de vakken verschillende kleuren te geven. Hiermee inspireren ze anderen om ook eens iets nieuws te proberen.'

samenwerking

De kunstenaar doet een activiteit in de peutergroep met veertjes en licht en muziek. Van te voren legt ze de pm'ers uit wat de bedoeling is. Henny: 'Pm'ers hebben soms de neiging om in te grijpen: ze gaan de kinderen stimuleren om mee te doen of juist

met je handen in de klei

Zes peuters zitten in het atelier met een flinke bol klei voor zich. Geen vormpjes of stokjes, alleen handen. Een peuter slaat met zijn vuistje op de bol, de andere kinderen doen dit na. De kunstenaar zegt niets, maar slaat haar bol ook plat. De kinderen lachen: pan-nen-koe-ken roepen ze, al beukend op hun klei. De kunstenaar rolt met haar vlakke hand een slangetje van klei; sommige peuters gaan dit ook doen. Een meisje probeert het rolletje rechtop te zetten. 'Kijk, ze ontdekt de derde dimensie van klei', zegt de kunstenaar. De pm'ers staan versteld: zo hebben ze nog nooit naar peuters gekeken. <

afremmen als ze heel druk worden. Maar de kunstenaars weten hoe ze de kinderen mee kunnen krijgen en bieden de kinderen veel ruimte in de activiteit. Als pm'ers zien dat dat goed gaat, durven ze dat zelf ook meer toe te laten in hun groep.'

'Niet iedere pm'er hoeft een kunstenaar te worden' zegt Ilse. 'Sommige collega's zijn opgelucht dat ze niet meer hoeven te knutselen. Zij bieden de kinderen weer andere dingen, zoals samen bezig zijn in de natuur of samen koken. Mijn passie ligt hier'

nieuwe mogelijkheden

Ilse is aangesteld als pm'er op de bso. 'Dankzij de ruimte in de cao kan ik specialisten in de bso aanstellen,' vertelt Hennie Klansens, clustermanager van skidkinderopvang. In de 27 peutergroepen van JongLeren (stadsdeel Laak Den Haag) worden de kunstenaars betaald uit extra subsidie en fondsen. 'Helaas zijn die altijd tijdelijk,' verzucht Henny. 'Het basisonderwijs krijgt structureel subsidie voor kunst- en cultuureducatie, dat zou in de kinderopvang ook zo moeten zijn.' <

meer informatie

- > Anette Weterings, Sabine Plamper, *Begrijpen met je handen. Een andere kijk op kinderen en creativiteit.* (Bohn Stafleu van Loghum 2019).
- > <https://atelierineenkoffer.nl>